

ЗВІТ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ЗВІТУ ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ ЗА 2024 РІК У ЧАСТИНІ, ЩО ВПЛИВАЄ НА ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Відповідальний:

член Рахункової палати
Геннадій ПЛІС

Київ

www.rp.gov.ua

Зміст

ВСТУПНЕ СЛОВО	3
ПРЕАМБУЛА	4
1. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ	6
1.1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	6
1.2. ДІЯЛЬНІСТЬ ФОНДУ, ЩО ВПЛИВАЄ НА ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ.....	8
1.2.1. НАДХОДЖЕННЯ ВІД ПРИВАТИЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА.....	8
1.2.2. НАДХОДЖЕННЯ ВІД ОРЕНДИ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА.....	9
1.2.3. НАДХОДЖЕННЯ ВІД СПЛАТИ ДИВІДЕНДІВ.....	11
1.2.4. НАДХОДЖЕННЯ ВІД УПРАВЛІННЯ САНКЦІЙНИМИ АКТИВАМИ.....	12
1.2.5. УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ.....	14
2. РЕАГУВАННЯ НА РЕКОМЕНДАЦІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	18
3. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ АНАЛІЗУ	19
4. РЕКОМЕНДАЦІЇ	22
ДОДАТОК 1. КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ АНАЛІЗУ	23
ДОДАТОК 2. СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	25

ВСТУПНЕ СЛОВО

Створення умов для економічного зростання, сприятливого інвестиційного клімату та конкуренції, збільшення частки приватного сектору та залучення в економіку країни як вітчизняного, так й іноземного капіталу є основною метою приватизації та оренди державного майна.

Приватизація та оренда сприяють ефективному управлінню державним майном, створенню нових робочих місць та, як наслідок, наповненню державного бюджету, підвищенню рівня життя громадян.

Реалізацію державної політики у сфері приватизації, оренди, управління об'єктами державної власності, зокрема корпоративними правами держави, здійснює Фонд державного майна України.

Окремою важливою складовою у діяльності Фонду є здійснення повноважень у сфері управління (зокрема, шляхом реалізації) санкційними активами у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Важливо відзначити, що кошти, отримані Фондом від реалізації санкційних активів, зараховуються до Державного бюджету України та спрямовуються до фонду ліквідації наслідків збройної агресії.

З метою забезпечення прозорості та відкритості у діяльності Фонду, останній щороку, до 1 травня, подає Президенту України, Верховній Раді України і Кабінету Міністрів України звіт про роботу ФДМУ та хід приватизації державного майна.

Законодавчою вимогою до розгляду звіту ФДМУ у Верховній Раді України є його попередній аналіз Рахунковою палатою в частині, що впливає на виконання державного бюджету.

Рахункова палата здійснила зазначений аналіз, результати якого у встановленому законодавством порядку будуть оприлюднені, а також доведені Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України та Фонду.

Член Рахункової палати

Геннадій ПЛІС

ПРЕАМБУЛА

Звіт про результати аналізу Звіту у частині, що впливає на виконання державного бюджету, буде надіслано Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України та Фонду.

Застосовані стандарти

При проведенні аналізу враховано основні принципи діяльності Міжнародної організації вищих органів аудиту (INTOSAI) та Систему професійних документів INTOSAI (IFPP) у частині, що не суперечить Конституції та законам України.

Аналіз проведено відповідно до Порядку здійснення аналізу звіту Антимонопольного комітету України та звіту Фонду державного майна України в частині, що впливає на виконання державного бюджету, затвердженого рішенням Рахункової палати від 19.03.2025 № 6-6.

Мета аналізу

Оцінка стану формування та відображення у Звіті інформації про результати діяльності Фонду та надання висновків щодо:

- відповідності підготовленого Звіту Структурі річного звіту та Методичним рекомендаціям;
- відповідності висвітлення у Звіті показників, завдань та заходів, передбачених у плані діяльності Фонду на середньостроковий період та річних планах діяльності;
- відображення інформації в частині, що впливає на виконання державного бюджету, щодо планових та фактичних показників виконання завдань, результатів проведених заходів у звітному році, їх фінансового забезпечення, проблемних питань, а також інформації щодо захисту інтересів держави;
- функціонування системи внутрішнього контролю.

Предмет аналізу

- Звіт;
- нормативно-правові акти, статистична, фінансова, управлінська звітність та інша інформація з питань аналізу.

Обсяг аналізу

Період, що підлягав аналізу: 2024 рік.

Об'єкт

Фонд.

Обмеження

Немає.

Відповідальність об'єкта аналізу

Частиною другою статті 4 Закону про ФДМУ встановлено, що Фонд щороку, до 1 травня, подає Президенту України, Верховній Раді України і Кабінету Міністрів України звіт про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна.

Відповідальність Рахункової палати

Згідно з пунктом 6 частини першої статті 7 Закону України «Про Рахункову палату» Рахункова палата до розгляду на засіданнях комітетів Верховної Ради України та на пленарних засіданнях Верховної Ради України здійснює попередній аналіз звіту Фонду державного майна України в частині, що впливає на виконання державного бюджету.

1. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ

1.1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Подання Звіту Президентів України, Верховній Раді України і Кабінету Міністрів України здійснено Фондом у відповідності з вимогами законодавства.

Частиною другою статті 4 Закону про ФДМУ передбачено, що Фонд щороку, до 01 травня, подає Президентів України, Верховній Раді України і Кабінету Міністрів України звіт про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна.

Звіт подано Президентів України¹, Верховній Раді України² і Кабінету Міністрів України³ вчасно.

Звіт за структурою та змістом загалом відповідає визначеним вимогам.

Звіт за своєю структурою та змістом загалом відповідає визначеним Фондом вимогам⁴, містить перелік обов'язкових розділів і підрозділів, деталізує їхній зміст, формулює ключові питання, містить різну форму подання інформації, включаючи табличні матеріали, графіки та діаграми, аналітику та порівняння, що полегшує її сприйняття.

У Звіті висвітлено інформацію про фактичні результати діяльності Фонду за основними напрямками, зокрема щодо надходжень до державного бюджету від приватизації й оренди державного майна, управління санкційними активами, сплати дивідендів, управління об'єктами державної власності.

Наведено також інформацію щодо судового захисту інтересів держави, діяльності підрозділу внутрішнього аудиту та стану організації системи внутрішнього контролю загалом.

Водночас окремі розділи Звіту (зокрема, щодо надходження від сплати дивідендів, захисту інтересів держави в судах, управління санкційними активами та оренди державного майна) не містять аналізу окреслених проблем, причин та пропозицій щодо їх усунення.

¹ Лист від 30.04.2025 № 10-18-11170.

² Лист від 30.04.2025 № 10-18-11164.

³ Лист від 30.04.2025 № 10-18-11171.

⁴ Методичні рекомендації.

Відсутність у Звіті інформації про використання бюджетних коштів за КПКВК 6611010 знижує рівень його прозорості та інформативності.

Аналізом встановлено, що у Звіті немає інформації про стан фінансового та матеріально-технічного забезпечення діяльності Фонду у 2024 році, зокрема про планові і фактичні показники видатків державного бюджету за КПКВК 6611010, мету цієї бюджетної програми, ступінь її досягнення, а також аналіз результативних показників, визначених у паспорті бюджетної програми. Наявність такої інформації у Звіті не передбачена також і Методичними рекомендаціями.

Відповідно до Звіту про виконання паспорта бюджетної програми на 2024 рік за КПКВК 6611010 заплановано за загальним та спеціальним фондами разом 614,1 млн грн, з яких використано 600,2 млн гривень. Невикористання коштів у розмірі 13,9 млн грн обумовлене введенням в Україні правового режиму воєнного стану.

Розкриття у Звіті інформації про використання ФДМУ коштів державного бюджету на заходи, пов'язані з керівництвом та управлінням у сфері державного майна, є необхідним для забезпечення прозорості та підзвітності діяльності Фонду. Крім того, це сприятиме довірі до процесів управління державним майном, оскільки відповідає принципам відкритого урядування.

Водночас у Звіті наведена інформація про стан використання бюджетних коштів за КПКВК 6611020, мету, ступінь досягнення та результативні показники якої визначено у паспорті бюджетної програми.

За цією бюджетною програмою на 2024 рік за загальним фондом державного бюджету ФДМУ було передбачено 82,98 млн грн, з яких використано лише 3,85 млн грн (4,6%). За інформацією Фонду, це пов'язано з введенням в Україні воєнного стану, що призвело до призупинення приватизації та оцінки об'єктів у зонах бойових дій, а також скасування окремих закупівель і заходів.

1.2. ДІЯЛЬНІСТЬ ФОНДУ, ЩО ВПЛИВАЄ НА ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

1.2.1. НАДХОДЖЕННЯ ВІД ПРИВАТИЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА

План надходжень до державного бюджету коштів від приватизації державного майна у 2024 році Фондом виконано.

План надходжень від приватизації відповідно до Закону про Державний бюджет на 2024 рік становив 4 млрд гривень.

Станом на 31.12.2024, за даними Державної казначейської служби України, до державного бюджету перераховано 9938,6 млн грн, що становить 247 % плану.

Велика приватизація забезпечила 6450,2 млн грн надходжень.

Приватизовано ДП «Готель «Україна» (стартова ціна — 1047,6 млн грн, ціна продажу — 2511,8 млн грн), АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія» (стартова ціна — 3899,4 млн грн, ціна продажу — 3938,4 млн грн), ТОВ «АЕРОК» (стартова ціна — 965,3 млн грн, ціна продажу — 1890 млн грн (кошти надійшли в 2025 році).

При стартовій ціні 3-х об'єктів великої приватизації в загальній сумі 5912,3 млн грн кінцева ціна становила 8340,5 млн грн, що на 41 % більше початкової.

Мала приватизація у 2024 році відбувалася шляхом проведення електронних аукціонів через електронну торгову систему «Прозорро.Продажі».

З 491 виставленого на аукціон об'єкта продано 389. При стартовій ціні усіх об'єктів малої приватизації в сумі 1,26 млрд грн їх кінцева ціна становила 3,38 млрд грн, що на 168 % більше початкової. Ще 105,4 млн грн надійшло від продажу об'єктів малої приватизації, яка відбулася у 2023 році.

Таким чином, загальні надходження коштів у 2024 році від малої приватизації становили 3488,5 млн гривень.

Згідно зі Звітом об'єкти великої приватизації було відчужено загалом за ціною, що на 41 % вище за початкову, а об'єкти малої приватизації — на 168 %. Наприклад, під час приватизації ДП «Науково-дослідний інститут «Буран» ціна збільшилася у 120 разів (з 413 тис. грн до 49,5 млн грн), державної установи «Державний інститут праці та соціально-економічних досліджень» (м. Харків) — у 71 раз (з 839 тис. грн до 60 млн грн), гаражів у м. Дніпрі та м. Кропивницькому в сотні тисяч разів — (з 1 грн до 365 тис грн, а один із них за 1 млн гривень).

Водночас алгоритм розрахунку стартової ціни об'єктів приватизації потребує удосконалення. Низька стартова ціна в поєднанні з низьким рівнем конкуренції може створити ризик недоотримання бюджетом коштів від приватизації державного майна.

1.2.2. НАДХОДЖЕННЯ ВІД ОРЕНДИ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА

План надходжень до державного бюджету коштів від оренди державного майна у 2024 році Фондом виконано.

Згідно з Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим державним майном встановлено у розмірі 800 млн гривень.

Фактично від оренди державного майна до державного бюджету надійшло 836,1 млн грн, що на 4,5 % більше запланованого.

Зменшення встановлених Постановою № 634 підстав для пільг щодо плати за оренду державного майна збільшить надходження до державного бюджету щонайменше вдвічі.

У зв'язку із виданням у 2022 році Постанови № 634, спрямованої на підтримку орендарів державного майна, які продовжували працювати в період дії правового режиму воєнного стану, виконання плану надходжень до державного бюджету на наступні періоди здійснювалось з урахуванням Постанови № 634.

При цьому загальна сума знижки орендарям у 2024 році у зв'язку із урахуванням вимог Постанови № 634 становила понад 1265,8 млн грн, або 151,4 % фактичного надходження коштів до державного бюджету від орендної плати за користування державним майном у 2024 році.

Враховуючи викладене, доцільно переглянути встановлені Постановою № 634 підстави для пільг щодо плати за оренду державного майна, що має безпосередній вплив на надходження до державного бюджету.

Вартість оренди 1 м² нерухомого майна, що перебуває у державній власності, у 2024 році зменшилась на третину.

Загальна площа оренди державного нерухомого майна за 14750 чинними на кінець 2024 року договорами становила близько 8,2 млн м².

Протягом 2024 року Фондом укладено 1831 договір оренди нерухомого майна із загальною площею 787 тис м² та сумою щомісячної орендної плати 12,97 млн гривень.

При цьому у 2024 році припинено 1417 договорів оренди нерухомого майна із загальною площею 565 тис м² та сумою щомісячної орендної плати 13,7 млн гривень.

Таким чином, середня вартість оренди 1 м² державного нерухомого майна за договорами, укладеними у 2024 році, зменшилась на 32 % (з 24,17 грн до 16,47 гривень).

Зменшення вартості оренди 1 м² державного нерухомого майна вочевидь погіршує результати з наповнення державного бюджету.

Заборгованість орендарів перед державним бюджетом зросла у 2024 році на 31,9 % (99 млн грн) та становила 409,3 млн гривень.

Станом на 31.12.2024 заборгованість орендарів державного майна перед державним бюджетом, що не сплачена більше ніж 3 місяці поспіль, за 2210 договорами оренди становила 409,3 млн грн, що на 99 млн грн (31,9 %) більше, ніж у попередньому році.

При цьому, згідно з інформацією⁵ Фонду, із зазначеної кількості договорів розірвано 1664 договори, сума заборгованості за якими становить 241,9 млн гривень.

Наявність значної суми заборгованості за оренду державного майна зменшує надходження до державного бюджету.

Надходження до державного бюджету орендної плати у сумі 59,64 млн грн безнадійно втрачено.

Згідно зі Звітом з 409,3 млн грн заборгованості орендарів перед державним бюджетом 59,64 млн грн є безнадійною заборгованістю, рішення про стягнення якої виконати неможливо (відсутність майна у боржника та інформації про місцеперебування боржника, ліквідація боржника тощо).

Наявність безнадійної заборгованості свідчить про невжиття Фондом своєчасних заходів щодо стягнення з орендарів плати за користування державним майном та призвела до ненадходження до державного бюджету 59,64 млн гривень.

⁵ Лист ФДМУ від 27.06.2025 № 10-18-16434.

Заходи Фонду щодо повернення державного майна після припинення орендних відносин потребують удосконалення.

У Звіті зазначено, що на кінець звітного періоду обліковується 16 договорів оренди ЄМК державних підприємств та їхніх структурних підрозділів, після припинення яких майно державі не повернено.

Звіт не містить інформації щодо неповернення іншого, крім ЄМК, державного майна після припинення договорів оренди.

Незважаючи на те, що у Звіті наведена інформація про нараховану неустойку орендарям, які не повернули вчасно державне майно, відсутність інформації щодо чіткого співвідношення між кількістю припинених договорів, за якими нараховано неустойку, та фактичною сумою нарахованої неустойки в розрізі об'єктів оренди не дає змоги оцінити вичерпність вжитих Фондом заходів щодо повернення державного майна.

У разі несвоєчасного повернення орендарями державного майна Фонд здійснює нарахування неустойки. Водночас рівень сплати неустойки є вкрай низьким і не перевищує 9 % загальної нарахованої, що свідчить про недостатній рівень заходів, що здійснюється Фондом у цьому напрямі. Крім того, це унеможлиблює укладення нових договорів оренди на це майно та справляння орендної плати до державного бюджету.

1.2.3. НАДХОДЖЕННЯ ВІД СПЛАТИ ДИВІДЕНДІВ

Стан нарахування та сплати дивідендів до державного бюджету господарськими товариствами, що належать до сфери управління Фонду, є незадовільним. Позитивний результат від господарської діяльності, що передбачав сплату ними дивідендів, мали лише 7 % таких товариств.

Згідно зі Звітом Фонд здійснює управління 296 господарськими товариствами з корпоративними правами держави, у 144 з яких частка держави перевищує 50 %.

Відповідно до Закону про управління об'єктами державної власності⁶ господарські товариства, у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків акцій (часток) належать державі, сплачують до державного бюджету дивіденди не пізніше 1 липня року, що настає за звітним.

У квітні 2024 року Фонд повідомив Мінекономіки, що очікуваний обсяг сплати дивідендів до державного бюджету у 2024 році становитиме близько 199,7 млн гривень.

⁶ Стаття 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності».

Станом на 31.12.2024 господарські товариства, корпоративні права яких перебували у сфері управління Фонду, сплатили до державного бюджету 182 млн грн (дивідендів — 134,9 млн грн та частину чистого прибутку — 47,1 млн грн), що становить 91,2 % очікуваного обсягу надходжень.

При цьому у Звіті інформація щодо повноти сплати дивідендів до державного бюджету господарськими товариствами, корпоративні права яких перебували у сфері управління Фонду, не відображена.

На запит⁷ Рахункової палати Фондом поінформовано⁸, що у 2024 році дивіденди до державного бюджету сплатили лише 10 із 144 господарських товариств, частка держави в яких перевищує 50 %, або лише 7 % господарських товариств, що належать до сфери управління Фонду.

Наведене свідчить про певні недоліки у діяльності Фонду, як суб'єкта управління господарськими товариствами, корпоративні права яких перебували у сфері його управління, щодо досягнення ними позитивного фінансового результату у своїй фінансово-господарській діяльності.

Одночасно Фонд повідомив, що контроль за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування та сплати до державного бюджету дивідендів здійснює Державна податкова служба України.

1.2.4. НАДХОДЖЕННЯ ВІД УПРАВЛІННЯ САНКЦІЙНИМИ АКТИВАМИ

Діяльність Фонду з управління санкційними активами є недостатньою.

Відповідно до Закону «Про санкції» та Порядку № 1233 Фонд уповноважений на управління санкційними активами та їх реалізацію.

При цьому кошти, отримані Фондом від реалізації санкційних активів, зараховуються до Державного бюджету України та спрямовуються до фонду ліквідації наслідків збройної агресії.

Згідно зі Звітом протягом 2024 року відповідно до рішень ВАКС Фонд отримав 570 санкційних активів (див. таблицю), стягнених у дохід держави, а з урахуванням попередніх періодів їхня загальна кількість становила 1274 активи.

⁷ Лист Рахункової палати від 20.06.2025 № 04-1888.

⁸ Лист Фонду від 27.06.2025 № 10-18-16434.

З 570 отриманих згідно з рішеннями ВАКС протягом 2024 року санкційних активів 45 розташовані на тимчасово окупованій території, щодо 457 — місцезнаходження не відомо (встановлюється).

Таблиця

**Розподіл санкційних активів, отриманих у 2024 році,
які перебувають в управлінні Фонду**

	Корпоративні права	Нежитлові приміщення	Рухоме майно	Земельні ділянки	Всього
Підконтрольна територія	25	25	—	18	68
Тимчасово окуповані території	12	18	—	15	45
Місцезнаходження санкційного актива встановлюється	—	—	457	—	457
ВСЬОГО	37	43	457	33	570

Від управління та реалізації санкційних активів Фондом у 2024 році до держбюджету перераховано 809,75 млн грн, з яких:

- за рішенням ВАКС стягнуто як санкції грошові кошти в розмірі 666,80 млн грн;
- через електронну торгову систему «Прозорро.Продажі» реалізовано 6 санкційних активів, від реалізації яких у 2024 році надійшло 142,95 млн грн, решту, 1,89 млрд грн, перераховано у 2025 році.

Інформації щодо управління (реалізації) рештою переданих Фонду санкційних активів у Звіті немає.

Належного бухгалтерського обліку санкційних активів Фондом не забезпечено.

За наданою Фондом інформацією, останнім зареєстровано право власності на 209 отриманих санкційних активів.

Протягом 2024 року, за даними Звіту, зареєстровано право власності за державою в особі Фонду на 57 санкційних активів, з яких 26 — корпоративні права держави у статутному капіталі господарських товариств (3 на ТОВ) та 31 — об'єкт нерухомого майна (9 на ТОВ).

ФДМУ станом на 31.12.2024 обліковує 328 юридичних осіб на ТОВ (10 господарських товариств, 318 державних підприємств).

При цьому у Звіті не наведено чіткої та повної інформації про всі санкційні активи, що залишаються у сфері управління Фонду. Наведено лише інформацію про санкційні

активи, передані Фонду у 2024 році з деталізацією (корпоративні права, нежитлові приміщення, рухоме майно, земельні ділянки тощо).

Відповідно до Закону про бухоблік будь-який актив, що перебуває у володінні чи користуванні суб'єкта, підлягає документальному оформленню та відображенню в бухгалтерському обліку. НП(С)БО в державному секторі встановлюють правила визнання й оцінки таких активів.

На запит Рахункової палати Фонд повідомив, що не здійснює бухгалтерського обліку санкційних активів з огляду на невстановлення вимог законодавства з цього питання.

Таким чином, Фонд не дотримується вимог Закону про бухоблік та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, оскільки не здійснює відображення в бухгалтерському обліку активів, переданих Фонду як санкційні.

Неналежний облік санкційних активів унеможлиблює оцінку їхнього стану, вартості, ефективності управління та реалізації, що не сприяє наповненню державного бюджету та фонду ліквідації наслідків збройної агресії РФ.

1.2.5. УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Відповідно до пункту 12 та 13 частини 1 статті 5 Закону про ФДМУ Фонд має здійснювати управління підприємствами та організаціями, заснованими на державній власності, що перебувають у сфері його управління.

Відповідно до вимог Закону № 996 та Порядку № 419 Фонд має надавати Мінекономіки інформацію про консолідовану фінансову звітність підприємств, що належать до сфери його управління.

Пунктом 13 частини першої статті 5 Закону про ФДМУ передбачено, що Фонд надає центральному органу виконавчої влади з питань економіки в установленому цим органом порядку звіти про виконання функцій з управління об'єктами державної власності, в тому числі корпоративними правами держави, зокрема зведену інформацію про показники фінансового плану підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління.

Консолідація фінансової звітності підприємств, що перебували у сфері управління Фонду, та передача до Мінекономіки відповідної звітності Фондом у 2024 році не здійснювались.

Законом № 996 визначено, що міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, до сфери управління яких належать суб'єкти державного сектору економіки, крім власної

звітності, складають та подають консолідовану фінансову звітність щодо підприємств, які належать до сфери їх управління.

Фондом у 2024 році не складалась та не подавалась до Мінекономіки консолідована фінансова звітність відповідно до вимог Закону № 996 та Порядку № 419 щодо підприємств, які належать до сфери його управління.

Зазначений факт встановлено під час проведення Рахунковою палатою у 2025 році фінансового аудиту Фонду за 2024 рік⁹ та виявлено заниження у консолідованій фінансовій звітності Фонду загальної суми довгострокових фінансових інвестицій та власного капіталу на майже 16,5 млрд гривень.

Належне затвердження фінансових планів більшості суб'єктів господарювання, що перебувають у сфері управління ФДМУ, не забезпечено.

Відповідно до частини першої статті 75 Господарського кодексу України державне комерційне підприємство (крім банків) зобов'язане розробляти та затверджувати стратегічний план розвитку, а також складати і виконувати річний фінансовий план, інвестиційні плани на рік та на середньострокову перспективу (три — п'ять років) відповідно до закону та у строки, встановлені цією статтею.

Фінансові та інвестиційні плани підлягають затвердженню до 1 вересня року, що передує плановому. У складі фінансового плану підприємства обов'язково затверджується прогнозований фінансовий результат, включаючи прогнозований розрахунок частини чистого прибутку (доходу), що підлягає перерахуванню до державного бюджету у вигляді дивідендів, а також прогнозовані податкові платежі.

Згідно з Порядком¹⁰ (чинний до 23.10.2024) Фонд як суб'єкт управління до 1 вересня року, що передує плановому, затверджує фінансові плани підприємств, що належать до сфери його управління, а також має контролювати своєчасність складання та виконання їхніх показників.

Фонд як орган управління державними підприємствами зобов'язаний подати до 15 липня року, що передує плановому, інформацію про прогнозні обсяги чистого фінансового результату та прогнозні обсяги перерахування частини чистого прибутку

⁹ Рішення Рахункової палати від 27.05.2025 № 13-4.

¹⁰ Пункти 5, 10 Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затвердженого наказом Мінекономіки 02 березня 2015 року № 205 (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 19 березня 2015 року за № 300/26745).

в середньостроковій перспективі державних комерційних підприємств для їх урахування при формуванні державного бюджету до Кабінету Міністрів України та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову, бюджетну та боргову політику.

Таким чином, незатвердження фінансових планів та неподання зазначеної інформації до Кабінету Міністрів України та Мінфіну безпосередньо впливає на формування надходжень до державного бюджету.

За даними Звіту, із 282 суб'єктів господарювання, що перебували у сфері управління Фонду, фінансові плани на 2025 рік своєчасно затверджено 64 суб'єктам господарювання (22,7 %), ще 26 (9,2 %) — затверджено до кінця 2024 року.

Отже, з 282 суб'єктів господарювання, що перебували у сфері управління, Фондом у 2024 році затверджено фінансові плани на 2025 рік лише 90 суб'єктам господарювання (31,9 %).

Майже 70 % суб'єктів господарювання, що перебувають у сфері управління Фонду, розпочали 2025 рік без затвердженого фінансового плану, що свідчить про недоліки у діяльності Фонду в цій сфері.

Суб'єкти господарювання, що перебувають у сфері управління Фонду, за відсутності фінансового плану обмежені¹¹ у здійсненні окремих витрат.

На запит¹² Рахункової палати щодо причин несвоєчасності затвердження фінансових планів Фондом¹³ зазначено основні чинники, що перешкождали їх затвердженню: порушення керівниками суб'єктів господарювання вимог щодо обов'язковості подання фінансових планів; подання проєктів фінансових планів, які не відповідають вимогам; подання проєктів фінансових планів, які передбачають отримання від'ємного значення чистого фінансового результату, тощо.

При цьому протягом 2024 року Фондом як органом управління не притягалися до відповідальності керівники підприємств за несвоєчасне / неналежне подання фінансових планів.

¹¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 03.10.2012 № 899 «Про порядок здійснення витрат суб'єктами господарювання державного сектору економіки у разі незатвердження (непогодження) річних фінансових планів у встановленому порядку».

¹² Лист від 20.06.2025 № 04-1888.

¹³ Лист ФДМУ від 27.06.2025 № 10-18-16434.

Заходи для погашення заборгованості із заробітної плати на підприємствах, які перебувають у сфері управління Фонду, є недостатніми.

Станом на 31.12.2024 загальна сума заборгованості із заробітної плати у 74 суб'єктів господарювання, що перебували у сфері управління Фонду, становила 685,5 млн гривень.

З 74 суб'єктів господарювання 39 були економічно активними із загальною сумою заборгованості 352,6 млн грн (51 % всієї заборгованості).

При цьому загальна сума заборгованості із заробітної плати у 2024 році збільшилась на 84,6 млн грн (до 685,5 млн грн) порівняно з 2023 роком (600,9 млн гривень).

На запит¹⁴ Рахункової палати щодо причин виникнення заборгованості з виплати заробітної плати Фондом¹⁵ зазначались причини та заходи, що вживались для її зменшення.

При цьому протягом 2024 року керівники підприємств за неналежне виконання своїх обов'язків, що призвело до виникнення / збільшення заборгованості із заробітної плати, Фондом як органом управління до відповідальності не притягалися.

Заходи, що вживаються Фондом, для забезпечення прибуткової діяльності підприємств, які перебувають у сфері його управління, є недостатніми.

Згідно зі Звітом до єдиної бази електронних звітів за 2024 рік подали звіти 183 суб'єкти господарювання, результати аналізу¹⁶ діяльності яких оцінено таким чином: 13 — ефективно, 44 — задовільно, 126 — неефективно.

Із загальної кількості суб'єктів господарювання, що подали звітність, збитковою виявилась діяльність 100 суб'єктів господарювання (54,6 %). Загальна сума збитків цих суб'єктів господарювання становила 6145,2 млн гривень.

Оцінка результатів діяльності 1610 суб'єктів господарювання не проводилась через підстави, викладені у Методичних рекомендаціях Мінекономіки № 253¹⁷ (перебувають у стані припинення, розташовані на ТОВ, не звітують тощо).

¹⁴ Лист від 20.06.2025 № 04-1888.

¹⁵ Лист ФДМУ від 27.06.2025 № 10-18-16434.

¹⁶ Здійснено відповідно до Порядку здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 червня 2007 року № 832.

¹⁷ Пункт 4.6 Методичних рекомендацій застосування критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності, затверджених наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15.03.2013 № 253.

2. РЕАГУВАННЯ НА РЕКОМЕНДАЦІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Фондом загалом забезпечено виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аналізу Звіту Фонду державного майна України за 2023 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету (рішення Рахункової палати від 23.07.2024 № 35-5).

3. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ АНАЛІЗУ

1. Звітуння

Звіт подано Президентів України, Верховній Раді України і Кабінету Міністрів України відповідно до визначених законодавством термінів.

Звіт загалом відображає результати діяльності Фонду та відповідає Методичним рекомендаціям.

Водночас окремі розділи Звіту не містять аналізу окреслених проблем, причин та пропозицій щодо удосконалення діяльності Фонду. Крім того, інформації про використання бюджетних коштів за КПКВК 6611010 немає, що знижує рівень прозорості та інформативності документа.

2. Основні результати діяльності Фонду в частині, що впливає на виконання державного бюджету

План надходжень до державного бюджету коштів від приватизації державного майна у 2024 році Фондом виконано. За результатами 2024 року до державного бюджету надійшло 9938,6 млн грн, що становить 247 % плану.

Велика приватизація забезпечила 6450,2 млн грн надходжень, мала приватизація у 2024 році — 3488,5 млн гривень.

Об'єкти великої приватизації відчужено загалом за ціною, що на 41 % вище за початкову, об'єкти малої приватизації — за ціною, що на 168 % вище за початкову.

Алгоритм розрахунку стартової ціни об'єктів приватизації потребує удосконалення. Низька стартова ціна в поєднанні з низьким рівнем конкуренції обумовлює ризик недоотримання бюджетом коштів від приватизації державного майна.

Від оренди державного майна до державного бюджету надійшло 836,1 млн грн, що на 4,5 % більше запланованого. Водночас надходження до державного бюджету від оренди державного майна могли бути щонайменше вдвічі більшими: Фондом надано знижки орендарям відповідно до Постанови № 634, розмір яких вимірюється ФДМУ у сумі 1265,8 млн гривень.

У 2024 році спостерігається зменшення середньої вартості оренди 1 м² нерухомого майна, що перебуває у державній власності, — з 24,17 грн до 16,47 грн (або на 32 %). Зменшення вартості оренди 1 м² державного нерухомого майна вочевидь погіршує результати з наповнення державного бюджету.

За 2024 рік орендарями допущена заборгованість перед державним бюджетом у сумі 409,3 млн грн, з яких 59,6 млн грн є безнадійною заборгованістю, рішення про стягнення якої виконати неможливо (відсутність майна у боржника, відсутність інформації про місцеперебування боржника, ліквідація боржника тощо). Наведене свідчить про невжиття Фондом своєчасних заходів щодо стягнення з орендарів плати за користування державним майном.

У Звіті також немає інформації щодо неповернення іншого, крім ЄМК, державного майна після припинення договорів оренди із сумою нарахованої неустойки в розрізі кожного договору.

За результатами господарювання у 2024 році господарські товариства, що перебували у сфері управління Фонду, сплатили до державного бюджету 182 млн грн (дивідендів — 134,9 млн грн та частину чистого прибутку — 47,1 млн грн), що становить 91,2 % очікуваного обсягу надходжень. Водночас дивіденди до державного бюджету сплатили лише 10 (7 %) із 144 господарських товариств, частка держави в яких перевищує 50 %.

3. Управління державними підприємствами

Належне затвердження фінансових планів більшості суб'єктів господарювання, корпоративні права яких перебували у сфері управління Фонду, не забезпечено. Із 282 таких суб'єктів господарювання ФДМУ у 2024 році затверджено фінансові плани на 2025 рік лише 90 суб'єктам господарювання (31,9 %).

Заходи для погашення заборгованості із заробітної плати на підприємствах, які перебувають у сфері управління фонду, є недостатніми.

Станом на 31.12.2024 загальна сума заборгованості із заробітної плати у 74 суб'єктів господарювання, що перебували у сфері управління Фонду, становила 685,5 млн гривень. Фактично у 2024 році заборгованість збільшилась на 84,6 млн грн порівняно з 2023 роком (600,9 млн гривень).

Протягом 2024 року керівники підприємств за неналежне виконання своїх обов'язків, що призвело до виникнення / збільшення заборгованості із заробітної плати, Фондом як органом управління до відповідальності не притягалися.

Проведений Рахунковою палатою у 2025 році фінансовий аудит Фонду за 2024 рік засвідчив, що консолідація фінансової звітності підприємств, що перебували у сфері управління ФДМУ, та її передача до Мінекономіки Фондом у 2024 році не здійснювались. Виявлено заниження у консолідованій фінансовій звітності ФДМУ загальної суми довгострокових фінансових інвестицій та власного капіталу на майже 16,5 млрд гривень. Це знижує ефективність контролю за діяльністю державних підприємств, створює інформаційну прогалину та погіршує ухвалення обґрунтованих рішень щодо подальшого використання державного майна.

4. Управління санкційними активами

Діяльність Фонду з управління санкційними активами є недостатньою, належного бухгалтерського обліку таких активів не забезпечено.

У 2024 році ФДМУ отримав в управління (зокрема, для реалізації) 570 санкційних активів, стягнених у дохід держави, що з урахуванням попередніх періодів становило 1274 активи. З 570 отриманих санкційних активів 45 розташовані на тимчасово окупованій території, щодо 457 — місцезнаходження не відомо (встановлюється).

Бухгалтерський облік санкційних активів Фонд не здійснює, що не відповідає вимогам законодавства і унеможливорює належну оцінку їх стану, вартості, ефективності управління та реалізації.

У Звіті наведено структуровану інформацію про санкційні активи, передані Фонду у 2024 році (корпоративні права, нежитлові приміщення, рухоме майно, земельні ділянки тощо). Аналогічна інформація за попередні періоди у Звіті відсутня.

Від управління та реалізації санкційних активів Фондом у 2024 році до держбюджету перераховано 809,7 млн грн, з яких 666,8 млн грн — стягнуті грошові кошти, за рішенням ВАКС як санкції. Ще 142,9 млн грн надійшло від реалізації через електронну торгову систему «Прозорро.Продажі».

5. Реагування Фондом на рекомендації Рахункової палати за результатами попереднього аналізу звіту

Фондом загалом забезпечено виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аналізу Звіту Фонду державного майна України за 2023 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету (рішення Рахункової палати від 23.07.2024 № 35-5).

4. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Фонду державного майна України:

1. З метою збільшення надходжень до державного бюджету розробити та внести в установленому порядку Кабінету Міністрів України проект постанови Кабінету Міністрів України про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 травня 2022 року № 634 «Про особливості оренди державного та комунального майна у період воєнного стану», які передбачатимуть диференційований підхід до застосування пільг з орендної плати залежно від регіону (термін виконання — до 31.12.2025).
2. Розробити та затвердити внутрішній регламент щодо реєстрації права власності, оцінки та обліку отриманих санкційних активів та забезпечити їх належне відображення в бухгалтерському обліку (термін виконання — до 31.12.2025).
3. Зареєструвати права власності за державою в особі Фонду переданих йому санкційних активів, розташованих на території, підконтрольній органам державної влади України (термін виконання — до 31.12.2025).
4. Внести зміни до Методичних рекомендацій, передбачивши висвітлення інформації про:
 - обсяги використання коштів державного бюджету за КПКВК 6611010 «Керівництво та управління у сфері державного майна»;
 - неповернене державне майно після припинення договорів оренди із сумою нарахованої неустойки;
 - передані Фонду санкційні активи з відображенням інформації за весь період з накопиченням (термін виконання — до 31.12.2025).
5. Проаналізувати причини несвоєчасного затвердження фінансових планів та збитковості підприємств, заборгованості із заробітної та орендної плати, зниження орендної вартості державного майна та впровадити заходи для мінімізації їх негативного впливу (термін виконання — до 31.12.2025).

Член Рахункової палати

Геннадій ПЛІС

Додаток 1 до Звіту

Критерії та методи аналізу

Критерії

Подання Річного звіту Фондом у встановлений термін до Верховної Ради України	Річний звіт подано до Верховної Ради України у встановлений законодавством термін
Відповідність Річного звіту за структурою та змістом затвердженим Фондом Структурі річного звіту та Методичним рекомендаціям	Структура та зміст Річного звіту відповідають затвердженим Фондом Структурі річного звіту та Методичним рекомендаціям
Висвітлення в Річному звіті інформації про заплановані та фактичні результати заходів із виконання річних завдань, спрямованих на досягнення стратегічних цілей у частині виконання державного бюджету	Планові показники та фактичні результати звітного року з виконання завдань, спрямованих на досягнення стратегічних цілей у частині виконання державного бюджету, відображені. Вплив результатів реалізації заходів звітного року на планові завдання подальших періодів визначено
Відображення в Річному звіті інформації про функціонування системи внутрішнього контролю та організації внутрішнього аудиту	Інформацію щодо функціонування системи внутрішнього контролю та організації внутрішнього аудиту ФДМУ у Річному звіті представлено
Представлення в Річному звіті аналітичних даних щодо надходжень коштів до державного бюджету від приватизації	Планові та фактичні показники надходжень від приватизації відображені та співставлені. Проблемні питання надходження коштів до державного бюджету від приватизації та причини їх виникнення відображені
Представлення в Річному звіті аналітичних даних щодо надходжень коштів до державного бюджету від оренди державного майна	Планові та фактичні показники надходжень від оренди державного майна відображені та співставлені. Проблемні питання надходження коштів до державного бюджету від оренди державного майна та причини їх виникнення відображені
Представлення в Річному звіті аналітичних даних щодо надходжень коштів до державного бюджету від сплати дивідендів (частини чистого прибутку) господарськими товариствами, що належать до сфери управління Фонду	Планові та фактичні показники надходжень дивідендів відображені та співставлені. Проблемні питання надходження коштів до державного бюджету від сплати дивідендів та причини їх виникнення відображені
Представлення в Річному звіті аналітичних даних щодо управління активами, щодо яких ухвалено рішення про застосування санкцій (санкційні активи), та їх реалізація	Інформацію про результати управління активами, щодо яких ухвалено рішення про застосування санкцій (санкційні активи), та їх реалізацію в Річному звіті відображено.
Представлення в Річному звіті аналітичних даних щодо захисту інтересів держави у судах	Інформацію щодо захисту інтересів держави у судах в Річному звіті відображено
Представлення в Річному звіті аналітичних даних щодо управління підприємствами, що перебувають у сфері управління Фонду	Інформацію щодо управління підприємствами, що перебувають у сфері управління Фонду, в Річному звіті відображено. Результати фінансово-господарської діяльності підприємств за 2024 рік у Річному звіті відображені. Своєчасність затвердження фінансових планів у Річному звіті відображено. Стан заборгованості із заробітної плати на підприємствах, які перебувають у сфері управління Фонду, висвітлено
Відображення інформації про виконання паспортів бюджетних програм за КПКВК 6611010 «Керівництво та управління у сфері державного майна» та за КПКВК 6611020 «Заходи, пов'язані з проведенням приватизації державного майна»	Планові та фактичні обсяги видатків за бюджетними програмами за КПКВК 6611010 «Керівництво та управління у сфері державного майна» та за КПКВК 6611020 «Заходи, пов'язані з проведенням приватизації державного майна» в Річному звіті відображено

Продовження додатка 1

Методи

Аналітичні процедури: аналітичні розрахунки, порівняння, підтвердження	Отримання додаткової впевненості щодо реального стану виконання Фондом своїх функцій у частині, що впливає на виконання державного бюджету, і достовірність поданої у звіті інформації
Запит: отримання пояснень посадових осіб	Отримання додаткових підтверджень та роз'яснень щодо повноти і змісту інформації у Річному звіті, планів і підходів до реалізації стратегічних цілей у подальших періодах
Аналіз інформації, наданої об'єктом контрольного заходу на запит Рахункової палати	Встановлення рівня достовірності і повноти звітних даних на основі додаткових матеріалів, наданих безпосередньо об'єктом контролю

Додаток 2 до Звіту

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

аналіз	аналіз звіту Фонду державного майна України за 2024 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету
ВАКС	Вищий антикорупційний суд
ЄМК	Єдиний майновий комплекс
Закон «Про Рахункову палату»	Закон України від 02 липня 2015 року № 576-VIII «Про Рахункову палату»
Закон про бухоблік	Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»
Закон про Державний бюджет на 2024 рік	Закон України від 09 листопада 2023 року № 3460-IX «Про Державний бюджет України на 2024 рік»
Закон «Про санкції»	Закон України від 14 серпня 2014 року № 1644-VII «Про санкції»
Закон про управління об'єктами державної власності	Закон України від 21 вересня 2006 року № 185-V «Про управління об'єктами державної власності»
Закон про ФДМУ	Закон України від 09 грудня 2011 року № 4107-VI «Про Фонд державного майна України»
Закон № 996	Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»
Звіт	Звіт про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна у 2024 році
КПКВК 6611010	Паспорт бюджетної програми на 2024 рік за КПКВК 6611010 «Керівництво та управління у сфері державного майна» з урахуванням змін, затверджений наказом Фонду державного майна України від 08.10.2024 № 2343
КПКВК 6611020	Паспорт бюджетної програми на 2024 рік за КПКВК 6611020 «Заходи, пов'язані з проведенням приватизації державного майна» з урахуванням змін, затверджений наказом Фонду державного майна України від 23.10.2024 № 2446.
Методичні рекомендації	Методичні рекомендації щодо підготовки річного звіту та щоквартальної аналітичної довідки, затверджені наказом ФДМУ від 30.10.2024 № 2497
Мінекономіки	Міністерство економіки України
Мінфін	Міністерство фінансів України
НП(С)БО в державному секторі	Національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», 122 «Нематеріальні активи» та 123 «Запаси», схвалені Методологічною радою з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 12 жовтня 2010 року № 1202.
Порядок № 1233	Порядок управління активами, щодо яких ухвалено судові рішення про застосування санкції, передбаченої пунктом 1 ^й частини першої статті 4 Закону України «Про санкції», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2023 року № 1233 «Деякі питання управління активами, стягнутими в дохід держави»
Порядок № 419	Порядок подання фінансової звітності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 року № 419
Постанова № 634	Постанова Кабінету Міністрів України від 27 травня 2022 року № 634 «Про особливості оренди державного та комунального майна у період воєнного часу»
Санкційні активи	активи, щодо яких ухвалено судові рішення про застосування санкції
Структура річного звіту	Структура річного звіту про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна, затверджена наказом ФДМУ від 30.10.2024 № 2497
ТОТ	тимчасово окупована територія України
ФДМУ, Фонд	Фонд державного майна України

